

PROJEKTNE NOVINE

Številka 2, junij 2011

Promocijski material. Brezplačni izvod.

**NEOBRUŠENI
DIAMANTI POSTAJAJO
BRILJANTI**

**SVEČANA OTVORITEV
ROMSKEGA IZOBR.
INKUBATORJA PREKMURJE**

**FESTIVAL ROMSKE
KULTURE »ROMANO ČHON«**

Aktivnosti v okviru projekta "Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti" omogoča sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za šolstvo in šport. Številka operacije: OP 13.2.3.1.33.0001.0004

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

KAZALO VSEBINE

SPOŠTOVANE BRALKE IN BRALCI PROJEKTHNIH NOVIN	3
NEOBRUŠENI DIAMANTI POSTAJAJO BRILJANTI	4
SVEČANA OTVORITEV ROMSKEGA IZOBRAŽEVALNEGA INKUBATORJA PREKMURJE, ENOTA VANČA VAS – BOREJCI	5
KAJ BOMO PA DANES USTVARJALI?	7
UČNA POMOČ NA DOMU V OKVIRU ESS PROJEKTA »DVIG SOCIALNEGA IN KULTURNEGA KAPITALA V OKOLJIH, KJER ŽIVIJO PREDSTAVNIKI ROMSKE SKUPNOSTI« NA OŠ FRANCETA PREŠERNA ČRENŠOVCI	9
FESTIVAL ROMSKE KULTURE »ROMANO ČHON«	10
SODELOVANJE OŠ JANKA PADEŽNIKA MARIBOR V PROJEKTU »DVIG SOCIALNEGA IN KULTURNEGA KAPITALA V OKOLJIH, KJER ŽIVIJO PREDSTAVNIKI ROMSKE SKUPNOSTI«	15
TO SEM JAZ.....	16
ZAGOVORNIŠTVO, INFORMIRANJE IN OSVEŠČANJE STROKOVNE IN LAIČNE JAVNOSTI	17
PRIPRAVLJALNI VRTEC V KERINOVEM GRMU	21

KAZALO SLIK

Slika 1: Notranji prostor RII Vanča vas – Borejci	6	Slika 13: Plesna delavnica	14
Slika 2: Predstavniki različnih institucij na ogledu RII Prekmurje	6	Slika 14: Plesna skupina Balerima	15
Slika 3: Priprave na turnir	7	Slika 15: Predšolska delavnica na Pušči	15
Slika 4: Velikonočna delavnica v RIIP Vanča vas – Borejci	8	Sliki 16, 17: Udeleženci usposabljanja o pomenu znanja in izobrazbe, Murska Sobota (december 2010) in Trebnje (marec 2011)	18
Slika 5: Risanje ob svetovnem dnevu Zemlje	8	Sliki 18, 19: Usposabljanje za izvajalce učne pomoči, Murska Sobota (december 2010) in Trebnje (marec 2011)	18
Slika 6: Na novinarski konferenci	14	Sliki 20, 21: Socialna pravičnost v vzgoji in izobraževanju, Murska Sobota (april 2011) in Leskovec pri Krškem (junij 2011)	19
Slika 7: dr. Igor Lukšič na uradni otvoritvi festivalskega dogajanja	14	Sliki 22, 23: Srečanje v Trebnjem (maj 2011) in Semiču (maj 2011)	20
Slika 8: Veselje ob odprtju Romskega kulturnega in informacijskega centra »Drom« v Kamencih	14	Slika 24: Vrtec Kerinov Grm	22
Slika 9: Julija Sardelić	14	Slika 25: Otroci v vrtcu	22
Slika 10: Predavanje o romskem jeziku	14		
Slika 11: Literarni večer z Mladenko Šarkezi	14		
Slika 12: Danijela pri uprizoritvi drame	14		

PROJEKTNE NOVINE

Projektni Časopis
Romskega akademskega kluba
Murska Sobota

Uredniški odbor
ROMSKI AKADEMSKI KLUB

Urednik časopisa
ROMSKI AKADEMSKI KLUB

Lektorica
SAMANTA BARANJA

Oblikovanje in prelom:
CM grafično oblikovanje,
Matej Cvetko s.p.

Tisk
S-Stisk d.o.o., Beltinci

Naslov uredništva
ROMSKI AKADEMSKI KLUB
ČOPOVA ULICA 28
9000 MURSKA SOBOTA
TEL: 059055951
E: romskiakademskiklub@gmail.com

Nosilci projekta:
Inštitut za narodnostna
vprašanja Ljubljana

Spletna stran projekta
Dvig socialnega in kulturnega
kapitala v okoljih, kjer živijo
predstavniki romske
skupnosti: www.khetanes.si

SPOŠTOVANE BRALKE IN BRALCI PROJEKTHNIH NOVIN...

Spoštovane bralke, dragi bralci!

Pred Vami je že druga številka Projektnih novin, ki jih izdajamo v okviru projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti«. Tudi v tokratni številki boste lahko brali najbolj sveže novice, povezane z aktivnostmi projekta, ki jih izvajajo partnerji po vsej Sloveniji.

V ospredju so aktivnosti in dogodki, ki so potekali pod okriljem Festivala romske kulture »Romano Čhon«, 1. Mednarodni turnir v nogometu za mlajše selekcije, refleksije otrok ter izvajalcev aktivnosti in še mnogo več.

Uživajte ob branju!

*Uredniški odbor
Romskega akademskega kluba*

NEOBRUŠENI DIAMANTI POSTAJAJO BRILJANTI

V skladu z evropskimi politikami in strategijami naj bi Evropa (in s tem tudi Slovenija kot članica Evropske unije) postala družba, temelječa na znanju. Praktično vse raziskave namreč potrjujejo, da sta izobrazba in znanje najpomembnejša dejavnika socialne in materialne promocije posameznika in posledično tudi družbene integracije in kakovosti njegovega življenja.

Vendar pa bi, če želi Evropa dejansko postati na znanju temelječa družba, morala biti vsakomur dana možnost za vsestranski razvoj njegovih potencialov in posledično za človeka dostojno življenje – torej tudi tistim približno dvajsetim odstotkom Evropejcev, kateri dandanes živijo v revščini in socialni izključenosti. V to skupino spada tudi velika večina evropskih Romov.

Če se želimo dejansko soočiti z globalnim problemom revščine in socialne izključenosti, je namreč potrebno skupinam, ki padejo pod te označevalce, zagotoviti *orodja pomoči za samopomoč*, s pomočjo katerih se bo lahko prekinila tudi *veriga kvazi-humanitarnosti* ter jim na poti iz revščine in ekonomske odvisnosti pomagati v ekonomsko neodvisnost. Za to pa je v Evropi 21. stoletja nujno potrebno vzpostaviti mehanizme za odpravo tistih družbenih disfunkcij, zaradi katerih najranljivejše

skupine Evropejcev ne morejo enakopravno participirati v izobraževalnih, delovnih in družbenih procesih nasploh.

Dragocen kamenček v mozaiku ukrepov za izboljšanje socio-ekonomskega položaja ene od najranljivejših skupin prebivalstva – pripadnikov romske skupnosti – predstavlja tudi projekt *Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti*, ki ga sofinancirata Evropski socialni sklad in Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije. V sklopu tega projekta se udejanja tudi nov, inovativen pristop za dvig socialnega in kulturnega kapitala pripadnikov romske skupnosti: *Vključitev mladih romskih intelektualcev iz Romskega akademskega kluba v pripravo, izvedbo in nadzor celotnega projekta*. Romski akademski klub je namreč konzorcijski/projektni partner, kateri samostojno izvaja pomemben delež projektnih aktivnosti za izboljšanje socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti. Sočasno z izvajanjem projektnih aktivnosti (nudenja učne pomoči romskim učencem in dijakom ter izvajanja obšolskih in drugih projektnih dejavnosti) v Romskem akademskem klubu izvajamo še permanentno praktično usposabljanje mladih romskih intelektualcev s področja projektnega vodenja, izvajanja in upravljanja projektov.

Na projektu Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti je v Romskem akademskem klubu zaposlenih 13 oseb; od teh je 11 pripadnikov romske skupnosti. Za razliko od drugih konzorcijskih partnerjev (kateri so uveljavljene institucije/organizacije z dolgo tradicijo ter bogatimi projektnimi izkušnjami) na projektu zaposleni pripadniki romske skupnosti iz Romskega akademskega kluba dotlej niso imeli praktično nobenih izkušenj in

znanj za obvladovanje tako kompleksnega projekta, kot je projekt *Dvig socialnega in kulturnega kapitala*... Priznam, da me je bilo na začetku projekta strah, ali bom kos izzivu, ki sem ga prevzela kot mentorica mladim romskim intelektualcem pri vzpostavljanju projektnega poslovanja ter pri vodenju, izvajanju in upravljanju projekta, saj smo začeli takorekoč iz nič. Vendar pa je moj začetni strah kaj kmalu razblinil neizmerni entuzijazem, vedoželjnost ter izjemna delavnost mojih mladih sodelavcev, tako da zdaj – po devetih mesecih skupnega projektnega dela – lahko s ponosom ugotovimo, da nam je uspelo in da *neobrušeni diamanti postajajo briljanti*, kateri bodo

v prihodnosti lahko pomembno prispevali k izboljšanju socio-ekonomskega položaja svoje skupnosti ter k odpravljanju (tudi v naši družbi še zmeraj močno prisotnih) kolonialnih praks, za katere je značilno, da projekte za Rome pripravljajo in vodijo Neromi (v skladu s svojimi predstavami o tem, kaj je za Rome najboljše).

Agata Sardelič,
strokovna sodelavka

SVEČANA OTVORITEV ROMSKEGA IZOBRAŽEVALNEGA INKUBATORJA PREKMURJE, ENOTA VANČA VAS – BOREJCI

Kot konzorcijski partner projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti« razpolagamo z Romskim izobraževalnim inkubatorjem Prekmurje, ki se med drugim nahaja tudi v romskih naseljih Vanča vas – Borejci (Občina Tišina) in Kamenci (Občina Črenšovci).

V čast nam je, da smo 4. junija 2011 tudi uradno odprli vrata »inkubatorja«. Svečane otvoritve se je udeležil tudi dr. Igor Lukšič, minister za šolstvo in šport, ki je hkrati tudi predsednik komisije vlade RS za zaščito romske skupnosti. Poleg udeležbe na mednarodnem nogometnem turnirju za otroke, ki je potekal na igrišču NK Roma, si je minister Lukšič ogledal tudi naše prostore, kjer vsakodnevno v popoldanskem času otrokom, ki se srečujejo z učnimi težavami, nudimo učno pomoč in možnost obiskovanja in sodelovanja na različnih ustvarjalnih in motivacijskih delavnicah. V teh prostorih so meseca aprila prav tako

potekale različne izobraževalne vsebine v sklopu Festivala romske kulture Romano Čhon 2011. Poleg naštetih aktivnosti pa projekt ni tam izvaja tudi evalvacijske in druge sestanke.

Romski akademski klub si prizadeva, da bi omenjeni inkubator postal trajnostni produkt pri izboljšanju vzgoje in izobraževanja pripadnikov romske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji. Vrata so odprta vsakomur, ki želi izboljšati socialni in kulturni kapital Romov, predvsem na področju izobraževanja.

Vinko Cener,
vodja projekta pri RAK-u

Slika 1: Notranji prostor RII
Vanča vas – Borejci

Vir: Komac 2011

Slika 2: Predstavniki različnih
institucij na ogledu RII Prekmurje

Vir: Baranja 2011

PRVI MEDNARODNI NOGOMETNI TURNIR ZA MLAJŠE SELEKCIJE V VANČA VASI

Športno društvo Roma in Romski akademski klub sta organizirala 1. mednarodni nogometni turnir za mlajše kategorije, ki se je odvijal v soboto, 4. junija in v nedeljo, 5. junija 2011 na igrišču NK Roma, kjer se med drugim nahajajo tudi prostori Romskega izobraževalnega inkubatorja Prekmurje.

Na turnirju so nastopile ekipe iz Slovenije in ekipa FK Budućnost iz Srpske Crnje v Srbiji. Skupaj je v dveh tekmovalnih dneh nastopilo 20 ekip. Prvi dan turnirja je bilo na sporedu tekmovalje v kategoriji U-6 in U-10. V kategoriji U-6 so nastopile štiri ekipe, ki so igrale vsaka z vsako. Zmagala je ekipa NK Rakičan, pred NK Veržej Organica, tretje mesto pa je osvojila NŠ Roma I, pred NŠ Roma II, ki je bila četrta. V kategoriji U-10

je nastopilo 8 ekip. Največ uspeha je imela ekipa ND Mura 05, ki je v finalu premagala NK Železničar iz Maribora po streljanju kazenskih strelcev z rezultatom 3:2. Finalna tekma je trajala le 3 minute, nato pa smo zaradi neurja tekmo prekinili in izvajali le kazenske udarce. V boju za tretje mesto je ekipa FK Budućnost iz Srbije premagala drugo ekipo mariborskega Železničarja. NŠ Roma je osvojila 5. mesto.

Drugi dan turnirja so nastopile ekipe v kategoriji U-12. Tudi tu je sodelovalo 8 ekip. Tokrat je bilo vreme bolj prijazno, tako da smo turnir nemoteno pripeljali do konca. Zmagala je ekipa ND Mura 05, ki je v finalni tekmi premagala ekipo Budućnosti iz Srbije po streljanju kazenskih udarcev z rezultatom 4:3. V rednem delu je bilo neodločeno 1:1, Mura pa je imela več sreče pri izvajanju 9-metrovk. V boju za tretje mesto je ekipa NK Grad premagala ŽNK Pomurje z rezultatom 2:1. NŠ Roma je osvojila sedmo mesto, čeprav je na celotnem turnirju prejela le en zadelek, zato je bil naš vratar Tomi Cener proglašen

za najboljšega vratarja turnirja. V skupinskem delu je namreč naša ekipa trikrat remizirala, za finale pa bi potrebovala vsaj eno zmago. Med tekama za tretje mesto in finalom se je odigrala prijateljska nogometna tekma romskih članskih reprezentanc Hrvaške in Slovenije. Tekma se je odigrala v malem nogometu, uspešnejši pa so bili domači igralci, ki so premagali hrvaške kolege z rezultatom 5:4.

Turnir je bil odlično organiziran, ogledalo pa si ga je veliko število obiskovalcev. Prav tako so na otvoritvi turnirja, ki smo ga popestrili tudi s kratkim kulturnim programom naših otrok, bili prisotni minister za šolstvo in šport, dr. Igor Lukšič, direktor Urada za narodnosti RS, mag. Stane Baluh, predsednik MNZ Murska Sobota, g. Danilo Kacijan, predstavnik NZS, g. Miloš Rus in g. Matjaž Jakopič, ki sta naši nogometni šoli podarila deset nogometnih žog, župan občine Tišina, g. Franc Horvat ter vodja ESS projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti«, dr. Miran Komac. Slavnostni govornik, dr. Igor Lukšič, je bil navdušen nad številom sodelujočih in veliko udeležbo gledalcev večinskega prebivalstva. Drugi dan turnirja pa sta bila naša gosta evropski poslanec, dr. Milan Zver ter g. Simon Starček z Ministrstva za finance, ki sta čestitala na uspešni organizaciji tako velikega mednarodnega turnirja.

Vsi so se strinjali, da je to enkratna priložnost, da se dokaže možnost sobivanja in sodelovanja med romskim in večinskim prebivalstvom na različnih

področjih. Prav šport nas najbolj povezuje in je lahko vzorec, kako sodelovati tudi na drugih področjih. Prisotni gledalci, vodje ekip ter igralke in igralci so po koncu turnirja povedali, da so se dobro počutili v romskem naselju, in da se bodo tudi v bodoče udeleževali naših turnirjev. Sama organizacija turnirja je zahtevala veliko vloženega truda in dela, veliko so nam pomagali starši otrok, ki so tako dokazali privrženost nogometni šoli, za kar jim gre velika zahvala. V naslednjih letih si želimo, da na turnir privabimo še več ekip iz različnih držav, kajti tudi sami se udeležujemo veliko turnirjev doma in v tujini.

Konstantin Friedreich,
koordinator NŠ Roma

Slika 3: Priprave na turnir

Vir: Komac 2011

KAJ BOMO PA DANES USTVARJALI?

To vprašanje si zastavljajo otroci, ki redno in pridno obiskujejo ustvarjalne in motivacijske delavnice, ki se izvajajo v sklopu projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti«. Papir, šleshamer, barvice, tempere in vodene barvice, lepilo, škarje, plastelin, barvne krede, kolaž, svinčniki

in flomastri so pripomočki, s pomočjo katerih otroci ustvarjajo izdelke na omenjenih delavnicah. Seveda pa izvajalci delavnic poskrbimo, da temo delavnic prilagodimo morebitnemu prazniku, posebnemu dnevu, letnemu času

ali šolskim počitnicam. Tako smo meseca aprila, ko nas je že obsijalo toplo pomladno sonce, delavnice pričeli izvajati tudi na prostem. Veliko veselja in zadovoljstva je otrokom prinesla velikonočna delavnica, ki se je izvedla na kar treh različnih lokacijah: v dveh Romskih izobraževalnih inkubatorjih Prekmurje v naseljih Vanča vas – Borejci in Kamenci ter v Dijaškem domu Murska Sobota.

Slika 4: *Velikonočna delavnica v RIIP Vanča vas – Borejci*

Vir: *Horvat 2011*

Na jajca iz stiropora so otroci risali in barvali razne motive, ki so povezani z veliko nočjo, ustvarjali pa so tudi različne velikonočne zajčke, ki še danes krasijo marsikateri prostor. Spomnili pa smo se tudi svetovnega dneva Zemlje ter v ta namen z barvnimi kredami na asfaltna tla ustvarili različne slike lepih stvari, ki nas obdajajo. Otroci so narisali različne rože, planet Zemljo, živali, niso pa pozabili pripisati besed kot so »Rad/a te imam«, če so komu posebej namenili kakšno sliko. Na tovrstnih delavnicah otroci spoznavajo veliko drugih stvari, skozi igro in ustvarjanje pa se tudi marsičesa naučijo.

Skozi mesec maj so potekale literarne delavnice, na katerih so otroci brali različne slikanice v romskem in slovenskem

jeziku. Branju je sledila obnova pravljic in pogovor o podobnih situacijah v življenju otroka, po pogovoru pa izvajanje raznih aktivnosti, povezanih z vsebino pravljice (pantomima, izdelovanje igračk, igranje vlog...). Na koncu so naredili še izbor najpomembnejših pojmov, ki so se pojavili v slikanicah in jih likovno upodobili. Najboljše ilustracije otrok bodo vključene v trijezične slikovne slovarčke, ki bodo služili za lažje razumevanje slikanic.

Čeprav je bil mesec junij v znamenju konca še enega šolskega leta, nismo pozabili na razvedrilo in veselje, ki ga prinašajo ustvarjalne delavnice. Sedaj, ko so nastopile prave poletne temperature in s tem tudi šolske počitnice, si bodo tudi otroci vzeli malce časa zase. V poletnih mesecih pa na otroke zagotovo ne bomo pozabili, saj bomo skozi celotno poletje ustvarjali, se zabavali, veselili in smejali na Romskem taboru ter ostalih poletnih delavnicah, katere pa otroci že sedaj nestrpnost pričakujejo.

Slika 5: *Risanje ob svetovnem dnevu Zemlje*

Vir: *Horvat 2011*

Sandi Horvat,
koordinatorska učna pomoč

UČNA POMOČ NA DOMU V OKVIRU ESS PROJEKTA

»DVIG SOCIALNEGA IN KULTURNEGA KAPITALA V OKOLJIH, KJER ŽIVIJO PREDSTAVNIKI ROMSKE SKUPNOSTI« NA OŠ FRANCETA PREŠERNA ČRENŠOVCI

V tem šolskem letu 2010/2011 sodelujemo z Inštitutom za narodnostna vprašanja in Romskim akademskim klubom v projektu »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti«. Projekt je usmerjen predvsem v dvig kulturnega in socialnega kapitala in v nadgradnjo že obstoječih programov, ki so se v preteklosti pokazali kot uspešni in so obrodili sadove na področju izobraževanja, ohranjanja kulture in romskega jezika. Kot šola v tem projektu največ sodelujemo s prostovoljci Romskega akademskega kluba, ki so neposredni izvajalci učne pomoči romskim učencem na domu, v romskem naselju Kamenci (Črenšovci).

Naš skupni cilj je (šole in izvajalcev učne pomoči) pri učencih privzgojiti delovne in učne navade in s tem doseči zastavljeni cilj, npr. končati srednjo šolo, se zaposliti in pri posamezniku spodbuditi delovne navade (učenje in reševanje domačih nalog). Učna pomoč v naselju Kamenci poteka vsakodnevno; učitelji opažamo, da so se pri učencih, ki učno pomoč obiskujejo redno, učne navade spremenile na boljše. Preko izvajanja

učne pomoči se njeni izvajalci aktivno povezujejo z učitelji in tako poročajo o morebitnih napredkih ali težavah pri izvajanju le-te. Medsebojna povezanost učiteljev in izvajalcev učne pomoči je pomembna, saj si na ta način drug z drugim izmenjujemo informacije, poenotimo stališča, usklajujemo pričakovanja; vsi delamo v dobro otrok. V šoli smo si zadali kot prioriteto nalogo z učenci Romi privzgojiti odgovornost, da je tudi doma potrebno delati za šolo. V ta namen se bomo trudili še naprej.

Učna pomoč učencem Romom na domu se izvaja dva meseca in se je v naselju Kamenci začela dokaj pozno, šele proti koncu šolskega leta, zato velikih vidnih učinkov še ne beležimo, vendar je opazen premik v vrednotenju in odgovornosti do domačega dela, seveda pri tistih učencih, ki ure učne pomoči obiskujejo redno.

Želeli bi si, da bi učna pomoč učencem na domu potekala kontinuirano, skozi vse šolsko leto, da bi jo obiskovali vsi naši učenci od 1. do 9. razreda. V naselju imajo sedaj kulturno-informacijski center, ki učencem in izvajalcem učne pomoči omogoča optimalne pogoje za uspešno delo. Upamo, da bomo še naprej dobro sodelovali in da bodo kmalu vidni tudi uspehi v znanju in odnosu do šolskega dela in obveznosti.

Romana Glavač,
koordinatorka projekta na
OŠ Franceta Prešerna Črenšovci

FESTIVAL ROMSKE KULTURE »ROMANO ČHON«

Festival romske kulture »Romano Čhon« oz. »Romski mesec«, ki je letos potekal že tretjič zapored, je festival romske glasbe, plesa, poezije, filma, lutk, delavnic, predavanj in razstav, s katerim želimo odpreti slovenski in evropski prostor za bogastvo romske kulture in uveljaviti ustvarjalnost Rominj in Romov ter opozarjati na njihov diskriminatorni položaj v družbi. Za čas izvedbe festivala romske kulture smo izbrali mesec april, ker je 8. aprila svetovni dan Romov, pomlad pa metafora za odprtost in optimizem.

Festival se dopolnjuje s kampanjo **DOSTA!**, ki je usmerjena v boj proti predsodkom in stereotipom do Romov. V programskih vsebinah festivala ne izpostavljamo zgolj bogate kulturne dediščine, temveč opozarjamo na izključujoč družbeni in socialni položaj Romov ter se tako pridružujemo načelom in ciljem **Evropskega leta medkulturnega dialoga (2009) in boja proti revščini in socialni izključenosti (2010)** ter pozivom **Desetletja vključevanja Romov 2005-2015**, ki s podporo mednarodne skupnosti uresničuje politične reforme in programe, zasnovane za odpravo začaranega kroga revščine in izključevanja Romov. Leta 2010 je festival postal del 2-letnega projekta **»Romske poti« / »Roma Routes«**, ki ga podpira Svet Evrope, nastaja pa v sodelovanju petih

partnerjev iz Velike Britanije, Grčije, Romunije, Slovenije in Nemčije, v letu 2011 pa so se naše vsebine prepletale s smernicami **Evropskega leta prostovoljstva**.

Festival organiziramo Slovenski etnografski muzej (Ljubljana), Romski akademski klub (Murska Sobota) in Združenje ustvarjalnih ljudi na področju kulture (Maribor). Gre za enakovredno partnerstvo javnega zavoda in dveh društev, ki združujeta pripadnike različnih narodnosti. Vsak partner – nosilec projekta skrbi za izvedbo programa na lokalnem nivoju. Partnerstvo je posledica enakih in sočasnih interesov posameznikov. Sorodno misleči posamezniki (avtorji) so z rabo medkulturnega dialoga metodično vzpostavili učinkovito sinergijo, ki je pogoj za izvajanje kompleksnejših dogodkov.

Leta 2009 je »Romano Čhon« potekal samo v Ljubljani in Mariboru, leta 2010 pa smo ga razširili še v Mursko Soboto in Novo mesto. Zadnji dve mesti sta bili vključeni predvsem zaradi tega, ker v teh okoljih živi večje število pripadnikov romske skupnosti, kar tudi pomeni, da festival ni ostal lokalno zamejen. Letos je potekal kar v sedmih slovenskih mestih, in sicer v Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novem mestu, Celju, Slovenj Gradcu in Lendavi. Festival je iz leta v leto bolj uspešen, pridobiva pa tudi na mednarodni teži, saj je del festivalskega dogajanja potekal tudi v majhnem mestecu Berovo, ki se nahaja v Makedoniji.

Romski akademski klub je primer hitro razvijajočega se društva, ki obeta precejšnje družbene presežke v afirmaciji Romov. Poleg izvajanja številnih aktivnosti, ki so usmerjene predvsem v izboljšanje izobrazbene strukture pripadnikov romske skupnosti, je Romski akademski klub prav tako lokalni partner za območje Prekmurja

pri projektu »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti«. Del tega vseslovenskega projekta so tudi kakovostne izobraževalne vsebine v okviru Festivala romske kulture »Romano Čhon«, ki so namenjene tako romski kot drugi populaciji. Namen teh aktivnosti je, da se med že prepoznavnim festivalom odvijajo dogodki, ki pomembno vplivajo na krepitev medkulturnega dialoga.

V Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota si je v času trajanja festivala bilo možno ogledati fotografsko razstavo z naslovom »Romi 21. stoletja«, ki so jo pripravili člani Turističnega in kulturnega društva Pušča. Fotografska razstava »Vidiš me – vidim te«, ki je bila razstavljena v Romskem informacijskem in kulturnem centru »Drom« v romskem naselju Kamenci, je nastala s pomočjo romskih otrok iz Kamencev in strokovnjakov iz različnih institucij.

Ustvarjalni tabor **»TEDEN USTVARJANJA MED-KULTURNE MAVRICE«**, ki je potekal pod mentorstvom Aljoše Rudaša, je bil namenjen predšolskim otrokom, izvajal pa se je v dislocirani enoti Vrtca Murska Sobota na Pušči. Na celotedenskih delavnicah so otroci spoznavali in se seznanjali z različnimi likovnimi tehnikami in materiali. Podrobneje so spoznavali slikarstvo, nekatere tehnike slikanja in kiparstvo, pri katerem so preizkušali tudi svoje sposobnosti oblikovanja gline. Otrokom je prav tako bilo omogočeno, da se preizkusijo v vlogi majhnih arhitektov. Vzporedno so otrokom bile ponujene tudi dejavnosti s področja kemije in fizike, poudarek pa je bil na eksperimentiranju z materiali iz neposrednega okolja. Celotno ustvarjalno dogajanje so spremljale socialne igre, igre medsebojnega spoznavanja in umirjanja.

Julija Sardelić je na svojem predavanju o položaju romskih žensk med drugim povedala:

»Položaj romskih žensk je skozi družboslovno teorijo velikokrat uporabljen (kakor tudi izrabljen) za nazor širše teoretične debate o vprašanju

multikulturalizma. Le-ta namreč v mnogih primerih služi kot indikator tako tistih, ki so zagovorniki različnih vej multikulturalizma kot tudi tistih, ki multikulturni misli v smislu manjšinske zaščite ostro nasprotujejo. V pričujočem predavanju smo se najprej vprašali, zakaj je položaj romskih žensk postal tako eksemplaričen za ujetje multikulturalizma med scilo liberalizma in karibdo komunalizma. Nadalje smo poskušali ponuditi razmislek, koliko se položaj romskih žensk, ki je shematično uporabljen v tovrstnih teoretičnih debatah, dejansko odslikava na položaju romskih žensk v praksi.«

Mladenka Šarkezi, mlada romska pesnica, je dala svojemu življenju smisel, ko je izdala dve pesniški zbirki z zgovornim naslovom »Pesem je rojena solza« in »Po sledih jutra«. Na literarnem večeru, ki je potekal v Mladinskem in kulturnem klubu Murska Sobota, je s pomočjo otrok, ki pridno sodelujejo na ustvarjalnih in motivacijskih delavnicah, preko igre predstavila svoje literarno ustvarjanje.

Delavnici orientalskega plesa s Ksenijo Visket, ki sta se odvili v Romskem izobraževalnem inkubatorju v Vanča vasi, sta temeljili na folklornih egipčanskih plesih, poudarek pa je bil na baladi plesu in saidi. Na delavnicah so otroci spoznali kratko zgodovino orientalskega plesa, kostumografijo, učenje baladi plesa, nekatere tehnike plesa s palico ter kratko koreografijo.

Pod mentorstvom Doris Moršič

in Tine Friedreich so na Ekonomski šoli Murska Sobota, ki je med drugim tudi projektni partner, potekale srednješolske delavnice, kjer so dijaki na podlagi osebnih izkušenj prepoznavali razne oblike diskriminacije.

Samanta Baranja in Vinko Cenersta po predavanju o romskem jeziku izjavila:

»Pričujoče predavanje je bilo osredotočeno na izvor romskega naroda in jezika, ki se je, kljub številnim oviram na poti v Evropo, vseeno uspel ohraniti. Romi in njihov jezik imajo svoje korenine v Indiji, od koder naj bi se v 14. oz. 15. stoletju preselili v Evropo. Prikazano je bilo tudi preseljevanje Romov in sprotno prevzemanje tujih besed v romsko besedišče. Romski jezik po svetu je kljub mnogim podobnostim dokaj neenoten, saj premore poleg izvirnih indijskih besed še mnogo prevzetih besed iz grščine, perzijsščine, madžarščine, nemščine... Eden izmed razlogov za to je nepoznavanje določenih predmetov v

lastnem okolju, zaradi česar so pojme, predvsem za potrebe medsebojnega komuniciranja, morali prevzeti od države, v kateri so se naselili. Osrednji del predavanja je bila analiza romskega jezika v Sloveniji, še posebej sva se osredotočila na jezikovne značilnosti prekmurske romščine. Na slovenskih tleh živijo namreč 4 skupine Romov: prekmurski ali madžarski Romi, dolenski ali hrvaški Romi, Sinti, ki živijo na območju Gorenjske in balkanski Romi, ki so se na slovensko območje preselili iz držav bivše Jugoslavije. Romski jezik je ohranjen pri vseh skupinah, vendar ima vsaka od teh svoje lastno narečje. Na koncu predavanja smo skupaj na podlagi vsega povedanega poskušali ugotoviti, kakšne so prednosti in pomanjkljivosti znanja romskega jezika.«

Poleg izobraževalnih vsebin, ki so bile sofinancirane s strani Evropske unije iz Evropskega socialnega dela in Ministrstva za šolstvo in šport RS, so v sklopu festivala potekali tudi razvedrilni dogodki. S pristno romsko glasbo in plesom so se predstavili Romungro Fiuk iz Madžarske, Romano Jilo, Halgato band, Šukar, Balerima in Picikato Brassband iz Makedonije.

Da smo načrtovane aktivnosti izvedli več kot odlično, nam pričajo naslednji statistični podatki:

Datum	Ura in prireditev	Št. obiskovalcev	Od tega Romov	Romski izvajalci	Število Dogod.
Sobota, 2. april	20:00 Muzikafe Ptuj Večer orientalskega plesa in glasbe: Karim Nagi	49	5	0	1
Sreda, 6. april	12:00 CID Ptuj ROMSKA KULTURA SKOZI OBJEKTIV: Spremljevalna dokumentarna fotografska razstava ob III. festivalu romske kulture Romano Čhon/Romski Mesec	10	0	0	1
Petek, 8. april	Celodnevni dogodek: Berovo, Makedonija Proslavitev svetovnega dneva Romov	75	70	13	3

Datum	Ura in prireditelj	Št. obiskovalcev	Od tega Romov	Romski izvajalci	Število Dogod.
Petek, 8. april	20:00 Mladinski center Dravinjske doline Slovenske Konjice Večer romske kulture s koncertom	30	0	0	1
Sobota, 9. april	19:00 Kulturni dom Stari trg Slovenj Gradec Glasbeno scenski nastop madžarske romske skupine Alexandra in Etnorom Gipsy Fever Show	88	0	9	1
Petek, 22. april	9:00 Muzej novejšje zgodovine Celje Delavnica: Mala šola etnologije – »Stereotipi«	41	0	0	1
1. do 22. april	Dnevni center Brezje in Šmihel Novo mesto Raznolik program za otroke skozi ves mesec april	73	73	0	30
5. do 23. april	Festivalski dogodki v Murski Soboti (+ Lendava)	1263	850	37	20
24.3. – 16.4.	Festivalski dogodki v Ljubljani	507	33	16	18
1. do 22. april	Festivalski dogodki v Mariboru	1093	297	28	35
Skupaj:		3229	1328	103	111

To pestrost romske kulture, ki so jo spremljali številni dogodki, o katerih so pisali in govorili številni mediji, nam je s skupnimi močmi tudi tokrat uspelo približati vsem, ki v sebi čutijo vsaj kanček romske duše. S prikazovanjem festivalskih vsebin o stvarnosti romskega življenja, dela, kulture in tradicije smo namreč dosegli zastavljene cilje:

1. odprtost ljudi za sprejemanje bogastva romske kulture,
2. s promocijo in ohranjanjem romske kulture prispevati k ohranjanju in razvoju romskih kulturnih identitet,

3. z vključevanjem romskih ustvarjalcev in izvajalcev vsebin uveljaviti ustvarjalnost Rominj in Romov in jim na ta način omogočiti prepoznavnost oz. afirmacijo v prostoru tudi na drugih področjih ustvarjanja poleg glasbenega.

Več o festivalu na:

www.romanochon.org

Samanta Baranja,
soavtorica festivala
»Romano Čhon«

Slika 6:
Na novinarski konferenci

Vir: ZULK 2011

Slika 7: *dr. Igor Lukšič
na uradni otvoritvi
festivalskega dogajanja*

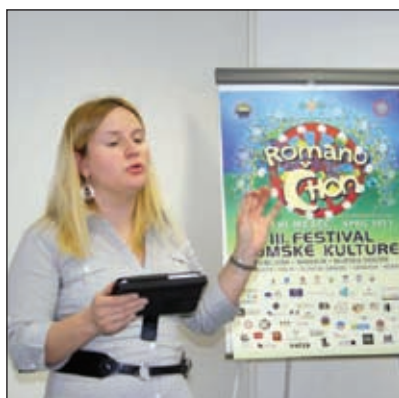
Vir: ZULK 2011

Slika 8: *Veselite ob odprtju
Romskega kulturnega in
informacijskega centra
»Drom« v Kamencih*

Vir: Horvat 2011

Slika 9: *Julija
Sardelić*

Vir: Baranja 2011

Slika 10: *Predavanje o
romskem jeziku*

Vir: Sobotainfo.com

Slika 11: *Literarni večer z
Mladenko Šarkezi*

Vir: Horvat 2011

Slika 12: *Danijela pri uprizoritvi drame*

Vir: Horvat 2011

Slika 13: *Plesna delavnica*

Vir: Horvat 2011

Slika 14: Plesna skupina Balerima

Vir: Horvat 2011

Slika 15: Predšolska delavnica na Pušči

Vir: Idea TV

SODELOVANJE OŠ JANKA PADEŽNIKA MARIBOR V PROJEKTU

»DVIG SOCIALNEGA IN KULTURNEGA KAPITALA V OKOLJIH, KJER ŽIVIJO PREDSTAVNIKI ROMSKE SKUPNOSTI«

Ključne besede: inkluzija, multikultura šola, vizija, učne težave, starši, pedagoški trikotnik, integracija, učna pomoč

Na OŠ Janka Padežnika Maribor poteka delo z učenci Romi že 35 let. V šolskem letu 2010/2011 je delež učencev Romov 18,43%. Romske družine že desetletja živijo na območju našega šolskega okoliša, ki leži v Mestni četrti Studenci. Zato se že več generacij otrok vključuje v vzgojno-izobraževalni proces naše šole. Njihov vsakodnevni pogovorni jezik je romščina, iz česar izhajajo težave pri razumevanju slovenskega jezika. Ob tem je potrebno upoštevati, da je njihovo znanje slovenskega jezika dobro, vendar se težave pojavljajo v knjižni obliki znanja slovenskega jezika (tvorba stavkov, končnice, pravilnost slovnice slovenskega knjižnega jezika). Slabemu razumevanju ali nerazumevanju jezika posledično sledijo težave na drugih področjih šolskega dela. Po Konceptu dela: Učne težave v OŠ, spadajo učenci Romi v sfero učnih težav zaradi večjezičnosti oziroma drugojezičnosti in socialno – kulturne drugačnosti. Obstoječi situaciji se pridružuje dejstvo, da zaradi slabe

komunikacije in pogosti neizobraženosti staršev, ni mogoče pričakovati ustrezne učne spodbude od doma.

OŠ Janka Padežnika je multikultura šola. Učenci se že zgodaj naučijo strpnega sobivanja v okoljih in situacijah, ki bodo del njihovega življenja v Sloveniji ali v tujini. K temu pripomore tudi vizija naše šole, ki se glasi: »Razvijamo samozavesten, odgovoren in spoštljiv odnos do sebe in drugih. Zagotavljamo spodbudno okolje za učence in delavce šole, ki se zrcali v dobrih rezultatih in odprti komunikaciji«. Jezikovna in kulturna raznolikost ne predstavljata ovire šolskega vsakdana. Mnogokrat se to izkaže celo kot prednost, ki jo zaposleni na šoli usmerimo v krepitev učenceve samopodobe in upoštevanja individualnosti posameznika. Za

kvalitetno delo z učenci Romi je potrebno imeti na šoli vodstvo, ki podpira delo z učenci Romi.

Smernice naše šole so naslednje:

- odprtost šole v zunanje okolje,
- ohranjanje lastne identitete in pravice do drugačnosti,
- pravica enakih možnosti,
- sprotno in transparentno informiranost,
- pridobitev novih vrednot vseh udeležencev izobraževanja.

V sklopu projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti« je OŠ Janka Padežnika Maribor sodelovala z Romskim akademskim klubom, ki je partner v projektu. Sodelovanje je temeljilo na učni pomoči učencem Romom. Učna pomoč je temeljila predvsem na učnih vsebinah pri matematiki, slovenskem jeziku, kemiji, fiziki; po potrebi pa tudi fleksibilno za ostale učne predmete. Učno pomoč je prejemale 16 učencev iz prvega, drugega in tretjega vzgojno izobraževalnega obdobja. Večina učencev je bila ob koncu šolskega leta 2010/2011 uspešna, torej je napredovala v višji razred.

V decembru 2011 so učenci Romi sodelovali pri izdelavi stripa. Izdelki so bili predstavljeni tudi ostalim vrstnikom v šoli, kot tudi strokovnim delavcem šole. Nekateri učenci so izkazali velik likovni potencial.

Ovire, ki smo jih zaznali tekom šolskega leta, so bile na področju povečevanja učne motivacije in domačim delom. Mnogokrat so bili tako strokovni delavci šole

kot izvajalca učne pomoči nemočni, saj se proces učnega modela doma ni razvil, oziroma ga je bilo precej manj od pričakovanega. V mesecu marcu 2011 se je na pobudo šole in izvajalcev učne pomoči organiziral sestanek staršev in učencev, ki so prejemale učno pomoč. Prisotnih je bilo deset družin. Predstavljen jim je bil vidik pomena staršev pri motivaciji njihovih otrok pri domačem delu. Starši so se strinjali, da so pomemben člen med šolo in otroki. Potrebo je poudariti, da je imela šola že pred projektom dobre kontakte in odnose s starši. Starši so redno prihajali na vnaprej sklicane sestanke in govorilne ure v dopoldanskih urah. Šola in izvajalci učne pomoči smo se strinjali, da bomo takšen sestanek s starši organizirali tudi v šolskem letu 2011/2012.

V mesecu juniju 2011 sta izvajalca učne pomoči iz Romskega akademskega kluba učencem Romom ponudila delavnice, ki so zajemale področje športa, gospodinjstva, ogled kratkih in dokumentarnih filmov. Učenci so bili izjemno navdušeni nad takšno obliko dela.

Učna pomoč se bo nadaljevala tudi v šolskem letu 2011/2012. Šola pričakuje pozitivne učinke, predvsem na področju opravljanja domačih nalog in povišane učne motivacije učencev Romov.

Dejan Peklar,
prof. soc. in zgod.

TO SEM JAZ

Moje ime je Raif. Star sem 10 let. Hodim na Osnovno šolo Maksa Durjave Maribor. Pri učni pomoči se pridno učim in pridno delam domače naloge. Miha in Jasmina mi pomagata pri matematiki in slovenščini.

Rad igram nogomet. Moj najboljši nogometaš je Lion Messi, ki ima številko 10 in igra za Barcelono. Ko bom velik, bom tudi jaz nogometaš.

Raif Abdulahu

ZAGOVORNIŠTVO, INFORMIRANJE IN OSVEŠČANJE STROKOVNE IN LAIČNE JAVNOSTI

Pedagoški inštitut je v projektu „Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti“ kot konzorcijski partner odgovoren za izvajanje dejavnosti, ki se nanašajo na področje predšolske vzgoje. Te dejavnosti so razdeljene v tri vsebinske sklope, ki smo jih podrobneje opisali v prvi številki Projektnih novih, vanje pa se glede na specifične potrebe posameznih okolij vključujejo različni vrtci. Na začetku projekta je bilo v naše aktivnosti vključenih deset projektnih partnerjev (vrtcev), v času do izdaje druge številke Projektnih novih pa sta se nam pridružila še dva vrtca, tako da je sedaj v izvajanje aktivnosti za dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti preko predšolske vzgoje vključenih 12 vrtcev iz cele Slovenije. V tokratni številki Projektnih novih bomo podrobneje predstavili aktivnosti, ki so se odvijale v okviru prvega sklopa.

O pomenu znanja in izobrazbe

V aktivnosti prvega sklopa, ki smo ga poimenovali Zagovorništvo, informiranje in osveščanje strokovne in laične javnosti so vključeni vsi projektni partnerji, saj gre v tem sklopu za usposabljanje izvajalcev aktivnosti za informiranje romskih staršev, strokovne in laične javnosti o pomenu predšolske vzgoje, znanja in izobraževanja. V okviru tega sklopa smo izvedli dve usposabljanji na temo “O pomenu znanja in izobrazbe” (eno v Murski Soboti za projektne partnerje iz SV dela Slovenije in eno v Trebnjem za projektne partnerje iz JV dela Slovenije). Vsebinsko je bilo izobraževanje usmerjeno predvsem na oza-veščanje pomena izobraževanja za premagovanje socialne izključenosti in izključenosti iz trga dela. Udeleženci so spoznavali pomen zgodnjih

izkušenj za otrokov razvoj ter iskali načine, s katerimi lahko romskim staršem in predstavnikom lokalnih skupnosti predstavijo pomen kakovostnih predšolskih programov in zgodnjih izkušenj za otrokov kasnejši razvoj. S temi vsebinami smo želeli vse izvajalce (strokovne delavce vrtcev, romske sodelavce), ki bodo v sklopu projekta izvajali najrazličnejše dejavnosti na nivoju posameznih vrtcev in se bodo pri tem srečevali z romskimi starši, usposobiti za širjenje najnovejših spoznanj o pomenu kakovostne predšolske vzgoje že od rojstva dalje, saj se je vpliv visoko kakovostnih programov dokazal za vse otroke, najbolj pa za tiste, ki prihajajo iz socialno ogroženih okolij (Grunewald, Rolnick, 2007). Vse bolj pa je prisotno tudi spoznanje, da visoko kakovostni programi za vse predšolske otroke in njihove družine lahko vodijo v večji napredek družbe kot celote (Bennett 2008). V okviru teh usposabljanj smo na pobudo Inštituta za narodnostna vprašanja na obeh lokacijah organizirali tudi usposabljanje za izvajalce učne pomoči, ki so preko interaktivnih delavnic spoznavali različne tehnike za spodbujanje učenja.

Sliki 16, 17: Udeleženci usposabljanja o pomenu znanja in izobrazbe, Murska Sobota (december 2010) in Trebnje (marec 2011)

Sliki 18, 19: Usposabljanje za izvajalce učne pomoči, Murska Sobota (december 2010) in Trebnje (marec 2011)

Socialna pravičnost v vzgoji in izobraževanju

V prvi sklop smo uvrstili tudi 48-urno usposabljanje "Socialna pravičnost v vzgoji in izobraževanju", katerega namen je senzibilizacija udeležencev za upoštevanje in spoštovanje različnosti, senzibilizacija za soustvarjanje medkulturnega dialoga in okolja, senzibilizacija za prepoznavanje in odpravljanje predsodkov in stereotipov, povečanje občutljivosti udeležencev za prepoznavanje nestrpnosti v družbi, spodbujanje samoopazovanja in razmišljanja o sebi, pridobivanje zmožnosti za vzpostavljane socialne pravičnosti v instituciji ter profesionalni razvoj udeležencev in zavedanje lastnega poslanstva. Udeleženci so diskutirali o pomenu spoštljivega

odnosa do vsakega posameznika, kako s spoštovanjem pristopati k učenju in poučevanju romskih otrok ter kako sodelovati z njihovimi starši. Posebna pozornost je bila posvečena razumevanju družbenih mehanizmov zatiranja in iskanju poti za njihovo odpravo. Usposabljanje se je odvijalo v dveh delih po 24 ur (v mesecih april in maj oz. junij), udeležili pa so se ga predstavniki vseh partnerskih vrtcev ter predstavniki romske skupnosti, ki bodo z vrtci sodelovali pri izvajanju aktivnosti.

Sliki 20, 21: Socialna pravičnost v vzgoji in izobraževanju, Murska Sobota (april 2011)
in Leskovec pri Krškem (junij 2011)

Sodelovanje vseh partnerjev v okolju pri reševanju vprašanj, povezanih z vzgojo in izobraževanjem romske populacije

Ker je sodelovanje vseh partnerjev v okolju pri reševanju vprašanj, povezanih z vzgojo in izobraževanjem romske populacije eden od ključnih faktorjev uspešnosti tega procesa, smo z namenom informiranja partnerjev o projektu in njegovih ciljih ter medsebojnega seznanjanja vseh partnerjev v okolju in proučevanja možnosti za njihovo tvorno sodelovanje in navezovanje stikov, organizirali 4 srečanja po celi Sloveniji. Na srečanja smo vabili predstavnike vseh projektnih partnerjev (vrtcev), predstavnike osnovnih šol, predstavnike centrov za socialno delo, zdravstvenih domov, občin, romske svetnike in druge posameznike, ki so jih predlagali vrtci. Srečanja so bila izpeljana v Trebnjem (za Vrtec Trebnje, Vrtec Pedenjped Novo mesto, Osnovno šolo Leskovec pri Krškem - Enota vrtec ter njihove lokalne partnerje), na Tišini (za Vrtec Tišina, Vrtec Murska Sobota, Osnovno šolo Franceta Prešerna Črenšovci - Enota vrtec Črenšovci, Vrtec pri OŠ Puconci in njihove lokalne partnerje), v Semiču (za OŠ Belokranjskega odreda Semič - Enota vrtec Sonček, Otroški vrtec Metlika, Vrtec Otona Župančiča Črnomelj in njihove lokalne partnerje) ter v Mariboru (za Vrtec Jožice Flander Maribor, Vrtec Pobrežje Maribor in njihove lokalne partnerje).

Na srečanjih smo predstavili aktivnosti, ki jih bodo v projekt vključeni vrtci uresničevali na nivoju predšolske vzgoje, udeleženci srečanja pa so predstavili izkušnje svojih organizacij z vzgojo in izobraževanjem Romov ter probleme in nerešena vprašanja, s katerimi se soočajo. Posebej problematično se je izkazalo področje sodelovanja z romskimi starši, kjer bo sodelovanje romskih svetnikov, društev in drugih romskih organizacij ter njihova pomoč v motiviranju staršev za sodelovanje izjemno pomembna. S strani predstavnikov osnovnih šol je bil izpostavljen pomen predšolske vzgoje za uspešnost romskih otrok v osnovni šoli in prispevek projekta k nediskriminativnosti na tem področju.

Stalen stik z izvajalci je za uspešnost projekta nujno potreben. Na eni strani nam kot projektnim partnerjem nudi uvid v problem, na drugi strani pa izvajalcem ponuja možnost, da opozarjajo na uspehe in probleme, s katerimi se

spopadajo. Kljub temu, da so bile v skladu z načrtom projekta izvedene že vse načrtovane aktivnosti v omenjenem prvem sklopu, od

izvajalcev pričakujemo, da bodo vsebine z omenjenih usposabljanj uspešno vnašali v izvajanje vseh dejavnosti na nivoju svojih vrtcev.

Sliki 22, 23: Srečanje v Trebnjem (maj 2011) in Semiču (maj 2011)

Vir vseh slik: Pedagoški inštitut 2010, 2011

Aktivnosti v prihodnje

V mesecu juniju smo že začeli z usposabljanjem za izvajanje Spoznavno-animacijskih dni v vrtcu in šoli ter z usposabljanjem za izvajanje Dejavnosti za otroke, ki niso vključeni v vrtec in njihove starše. Oblikovanje trijezičnih slikanic je v zaključni fazi, prav tako priprava gradiv za programe opolnomočenja romskih družin pri vzgojnem delu in spodbujanju otrokovega razvoja. Konec meseca avgusta bo sledilo usposabljanje za uporabo trijezičnih slikanic, usposabljanje za spodbujanje večjezičnega razvoja v večkulturnih okoljih ter usposabljanja za izvajanje programov za opolnomočenje romskih družin pri vzgojnem delu in spodbujanju otrokovega razvoja. O tem bomo podrobneje pisali v naslednji številki Projektnih novih.

Viri:

- Grunewald, R., Rolnick, A. (2007): A Productive Investment: Early Child Development. Young, Mary E. (ur.): Early Child development From Measurment to Action - A Priority for Growth and Equity. Washington D.C: The World bank. 15-26.
- Bennett, J. (2008): Public policy in Early Childhood in Europe, 6 challenges for the coming years. Uvodni referat EECERA Conference (3-6). Stavanger: EECERA.

Jerneja Jager,
raziskovalka na Pedagoškem inštitutu

PRIPRAVLJALNI VRTEC V KERINOVEM GRMU

Devetega aprila letos smo imeli v romskem naselju Kerinov Grm svečano otvoritev. Vsi, ki smo kdajkoli pomagali pri integraciji in boljši socialni vključenosti romskih otrok, smo veselo zaploskali, ko je bil otvoritveni trak prerezan.

Vstopili smo v večnamenske prostore, prostore, v katere je ob postavitvi levji delež vložila občina Krško. Naselje je bilo takega objekta potrebno že desetletja. Ob pomoči MŠŠ, Urada za razvoj šolstva, Amnesty International in projektne tima Vrtca OŠ Leskovec, smo v objektu pridobili prostore za pripravljalni vrtec in preizkušanje našega pilotskega programa.

V oddelek se je vpisalo 19 otrok, od teh jih že 10 do 16 redno obiskuje program. Izvajamo pripravljalni program Vrtca OŠ Leskovec, ki se tako, kot v vseh oddelkih pri nas, izvaja po metodologiji Korak za korakom, ob upoštevanju potreb romskih otrok, starih od 2 do 5 let.

Seveda je tudi prostorska ureditev in oprema prilagojena metodologiji KzK in potrebam otrok. V igralnici so formirani centri aktivnosti, kotički za igro otrok, kjer je z raznovrstnimi didaktičnimi sredstvi omogočen vsestranski razvoj otrok. Kopalnica je opremljena s tuši, otroškimi stranišči ter pralnim in sušilnim strojem. Kuhinja je polno opremljena in omogoča raznovrstne kuharske delavnice.

Pripravljalni vrtec s krajšim 4 - 6 urnim programom v romskem naselju je primarni, osnovni program približevanja romskim otrokom in njihovim staršem. Vse starše skupaj z otroki postopno motiviramo na odhod otrok iz njihovega naročja v redne oddelke vrtca.

V pripravljalnem obdobju, pred vpisom otrok v naš vrtec, sva s Sarenko, romsko pomočnico v vrtcu (domačinka iz naselja Kerinov grm), navezovali stike z družinami, predvsem z otroki. Kot vzgojiteljica sem bila nova oseba v naselju in na moje presenečenje zelo toplo in dobro sprejeta. Otroci so nama bili zaupani in kmalu sva začeli

izvajati razne rajalne in športne igre, do postavitve in odprtja pripravljalnega vrtca, smo ustvarjali kar na ulici. Vse je doprineslo kar velikemu odzivu in delo v vrtcu se je, čeprav z zamudo, začelo s polno paro.

Otroci so se pridno navajali na zelo prilagojeno dnevno rutino: pospravljena garderoba, (zakaj copati?), osnovna higiena, uporaba stranišč, igra po koticčkih, malica, jutranji krog, igra na prostem ali sprehod v naravo, ustvarjanje...

Da je zanje socializacija ključnega pomena sva se naučili takoj. Odnosi drug do drugega, pomen in namen raznovrstnih igrac, sama igra otrok v skupini, sodelovanje, medsebojna pomoč, vljudnostne fraze, strpnost in potrpežljivost (ogromno tudi najine) in prepoznavanje prijateljstva je le nekaj ključnih, operativnih ciljev.

Otroci so bili tako kot vsi, s prihodom v vrtec, prvič ločeni od staršev. Zato so nekateri potrebovali daljše uvajalno obdobje, drugi se še uvajajo in so v oddelku prisotni skupaj s starši. Presenetljivo hitro oz. takoj in z veseljem, v skupino redno prihaja okoli 10 otrok. Najbolj zbrani so otroci pri ročnih spretnostih: barvanje in risanje s temperami, barvicami, flomastri; natikanke, rezanje s škarjami, žeblički, sestavljanke, gradniki. V igralnem koticčku kuhinja že prav dobro obvladajo igre vlog: so kuharji, mame z dojenčki, zdravniki...

Ob zvokih ritmične latino glasbe zaplešemo »ta pravi« trebušni ples. Nekajkrat je po igralnici že zadišalo po jabolčnem zavitku, ki smo ga spretno pripravili skupaj z otroki ter pogostili z njim tudi naše mame in obiskovalce.

S kombijem smo se že odpeljali na obisk v redno skupino Mali princ, v enoto našega vrtca Leskovec pri Krškem in se nekaj ur prijetno družili z vrstniki.

Nekaj romskih otrok je prišlo tudi na ogled lutkovne predstave ob zaključku Palčka Pripovedovalčka pred Mladinskim oddelkom Valvasorjeve knjižnice v Krškem.

Otroci se učijo slovenščine, kot prvega tujega jezika, saj pretežno govorijo le romsko. Z vključevanjem staršev v delo vrtca se bodo krepile tudi vrednote znanja in zmanjšalo se bo nezaupanje do drugih ustanov, predvsem šol. Zaradi potreb staršev, ciljev programa in najinih ugotovitev izvajava dnevne individualne razgovore s starši.

Glavni cilj programa je vključiti romske otroke v pripravljalni vrtec v najzgodnejšem obdobju, kar doprinese k boljši samopodobi, socializaciji, rednejšemu obisku, boljši integraciji z večinsko populacijo in uspehu Romov v rednih oddelkih vrtca in šoli.

To jesen smo v redne oddelke vrtca vpisali 4 otroke. Če bomo uspeli jeseni tudi dejansko vključiti vse te otroke, bomo dosegli cilj 2. leta našega programa Vrtec Kerinov grm v državnem projektu „Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti“.

V dobrih dveh mesecih je bilo

opravljeno veliko napornega dela. Z integracijo najinih otrok naprej v redne oddelke vrtca bo poplačan tudi najin trud. Seveda pa so vsak dan največje darilo zadovoljni in iskreni romski otroci ter njihovi starši, s katerimi počasi, korak za korakom gradimo zaupanje in premagujemo predsodke.

Aleksandra Voglar,
vzgojiteljica

Slika 24: Vrtec Kerinov Grm

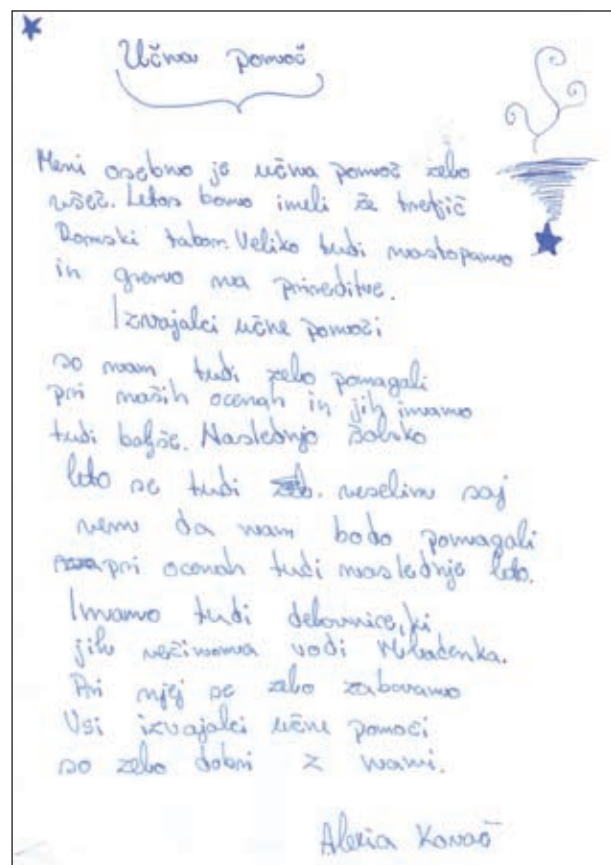
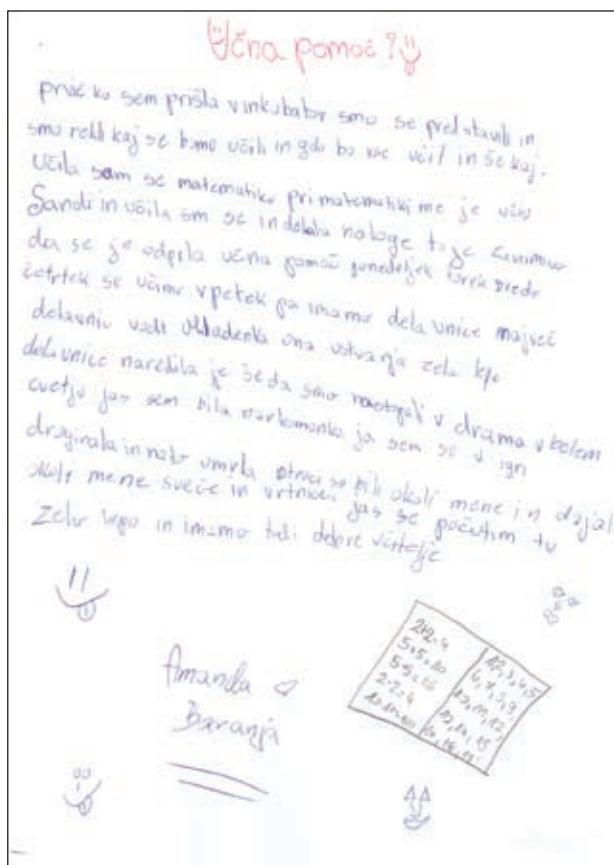
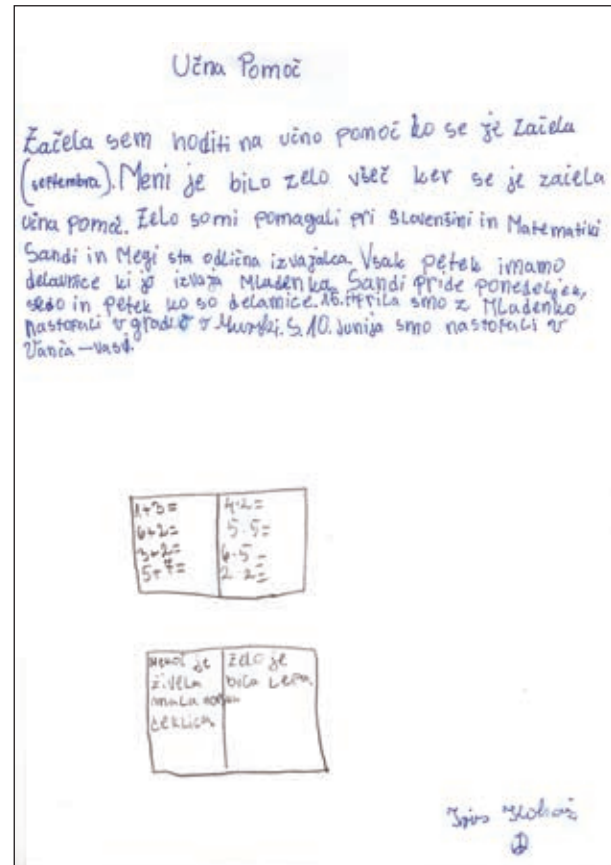

Vir: Vrtec Kerinov Grm 2011

Slika 25: Otroci v vrtcu

Vir: Vrtec Kerinov Grm 2011

PROJEKTNE NOVINE 2011